

Voortgangsrapportage
CO₂-Prestatieladder 2017
(eis 3A1 en 3B1)

A. Hak Leidingbouw - vervoer

Tricht, 31 oktober 2018

Auteur(s):

Jan Verhoeven, A.Hak Leidingbouw
Anouk Schrauwen, Stichting Stimular

Stimular →

*De werkplaats voor
Duurzaam Ondernemen*

Geaccordeerd door:

Jan Verhoeven
Hoofd KAM-afdeling A.Hak Leidingbouw.

COLOFON

Het format voor deze rapportage is opgesteld door Stichting Stimular. Stichting Stimular vertaalt de groeiende vraag om duurzaamheid naar praktische instrumenten en werkwijzen voor MKB-bedrijven, brancheverenigingen, overheidsorganisaties en zorgaanbieders. Stichting Stimular is de werkplaats voor Duurzaam Ondernemen!

Stichting Stimular
Scheepmakershaven 27c
3011 VA Rotterdam
t 010 - 238 28 28
f 010 - 437 93 03
e mail@stimular.nl
i www.stimular.nl

Inhoud

1	INLEIDING	4
2	BESCHRIJVING ORGANISATIE	4
3	ACTUELE CO ₂ -FOOTPRINT (EIS 3.A.1)	5
4	VERGELIJKING MET VORIG JAAR	7
5	VOORTGANG REDUCTIEDOELEN (EIS 3.B.1)	8
6	VOORTGANG IMPLEMENTATIE MAATREGELEN (EIS 3.B.1)	11
7	KRUISTABEL ISO 14064	13

1 INLEIDING

A. Hak Leidingbouw is gecertificeerd op niveau 3 van de CO₂-Prestatieladder. Onze nulmeting (referentiejaar 2014), doelstellingen en geplande maatregelen zijn beschreven en onderbouwd in de Energie Audit en Vervoersaudit, die in het kader van de Energie Efficiëntie Richtlijn (EED) zijn uitgevoerd in 2015/2016. Minimaal jaarlijks wordt de voortgang en het resultaat van de inspanningen geëvalueerd en gerapporteerd.

A. Hak Leidingbouw (hierna Leidingbouw) is gevestigd in Tricht, waar ook andere BV's van A. Hak hun kantoor en/of werkplaats hebben. Daarom is de voortgang van de CO₂-reductie in de gebouwen in Tricht (waaronder die van Leidingbouw) beschreven in de Voortgangsrapportage CO₂-Prestatieladder Tricht.

Voorliggend rapport beschrijft de voortgang van de CO₂-reductie in het **wagenpark en materieel** van Leidingbouw in 2017 ten opzichte van 2014.

Dit rapport voldoet aan de eisen van de CO₂-Prestatieladder Handboek 3.0 en ISO 14064-1 par 7.3.1. In hoofdstuk 7 is een kruistabel opgenomen.

2 BESCHRIJVING ORGANISATIE

Leidingbouw is gespecialiseerd in het ontwerp, aanleg en onderhoud van transportleidingen voor olie, gas en water. Leidingbouw heeft projecten Nederland en Noordwest Europa. Leidingbouw is gevestigd in het hoofdkantoor van A.Hak in Tricht. Leidingbouw heeft personenwagens, bestelbussen en mobiele werktuigen in bezit. Deze worden onderhouden door de Materieeldienst van A.Hak.

CO₂-reductiebeleid

Leidingbouw heeft zich ten doel gesteld om de CO₂-uitstoot te reduceren door het energieverbruik te reduceren en duurzame energie te gebruiken. Deze doelstellingen zijn gericht op het totale energiegebruik van de organisatie:

- bedrijfsgebouwen
- wagenpark en materieel
- projecten

Alle medewerkers hebben de taak om bij hun werkzaamheden energie te besparen. Het thema energiebesparing is een vast onderdeel van alle vormen van werkoverleg en het directie-overleg.

Er zijn kwantitatieve doelen opgesteld met als doeljaar 2019. Deze doelen zijn gebaseerd op de uitkomsten van de energie-audit en de vervoersaudit (EED = energiebeoordeling), een analyse van de CO₂-footprint en de actieplannen met reductiemaatregelen van Leidingbouw. De reductiedoelen en de voortgang wordt beschreven in hoofdstuk 5.

Organisatiegrens

A.Hak heeft de leveranciersanalyse (A/C-analyse) uitgevoerd voor de gecertificeerde bedrijven, waaronder Leidingbouw. De resultaten zijn opgenomen in het document Verantwoording organisatiegrens A.Hakpark. In de organisatorische grens zijn geen wijzingen ten opzichte van het referentiejaar.

3 ACTUELE CO₂-FOOTPRINT (EIS 3.A.1)

Wij berekenen jaarlijks onze CO₂-footprint met de Milieubarometer. Hierin kunnen alle verbruiken worden ingevuld; vervolgens wordt de daarbij behorende CO₂-uitstoot automatisch berekend en vergeleken met het basisjaar. De indeling van scopes en berekening van onze CO₂-footprint voldoen aan de eisen van de CO₂-Prestatieladder.

De gebruikte CO₂-emissiefactoren komen overeen met de eisen van de CO₂-Prestatieladder. Het betreffen de nieuwe CO₂-emissiefactoren van www.co2emissiefactoren.nl.

De in de Milieubarometer ingevulde verbruiksgegevens komen overeen met de inkoopgegevens zoals deze intern zijn verzameld. Bijna alle gebruikte gegevens voor de berekening van de CO₂-footprint zijn gebaseerd op facturen en/of werkelijk gemeten verbruiken. Hierdoor is de onzekerheidsmarge zeer gering. In de 'notities' in de Milieubarometer zijn de gegevensbronnen vermeld.

Tabel 1 toont de CO₂-footprint van A. Hak Leidingbouw van het jaar 2017.

TABEL 1: CO₂-FOOTPRINT 2017 VAN A. HAK LEIDINGBOUW

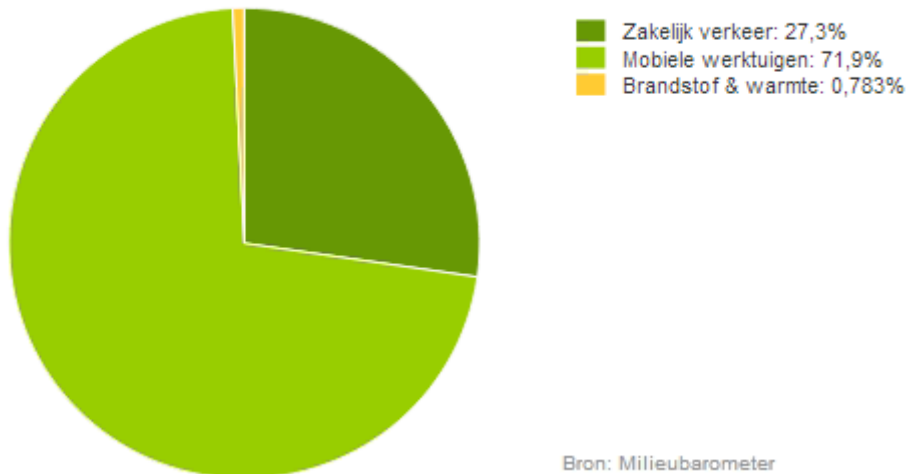
	Thema			CO ₂ -parameter		CO ₂ -equivalent	
CO2 scope 1							
Propaan voor verwarming projectlocaties	Brandstof & warmte	20.256	liter	1,73	kg CO ₂ / liter	35,0	ton CO ₂
Diesel	Mobiele werktuigen	995.629	liter	3,23	kg CO ₂ / liter	3.216	ton CO ₂
Personenwagen (in liters) benzine	Zakelijk verkeer	11.217	liter	2,74	kg CO ₂ / liter	30,7	ton CO ₂
Personenwagen (in liters) diesel	Zakelijk verkeer	135.374	liter	3,23	kg CO ₂ / liter	437	ton CO ₂
Bestelwagen (in liters) benzine	Zakelijk verkeer	452	liter	2,74	kg CO ₂ / liter	1,24	ton CO ₂
Bestelwagen (in liters) diesel	Zakelijk verkeer	134.970	liter	3,23	kg CO ₂ / liter	436	ton CO ₂
				Subtotaal		4.156	ton CO₂
CO2 scope 2							
Gedeclareerde km personenwagen	Zakelijk verkeer	1.354.604	km	0,220	kg CO ₂ / km	297	ton CO ₂
				Subtotaal		297	ton CO₂
				Totaal		4.453	ton CO₂

Figuur 1 toont de verdeling per thema. De totale CO₂-uitstoot in 2017 was 4.453 ton. De belangrijkste verbruikers in 2017 waren:

- Mobiele werktuigen (71,9%)
- Zakelijk verkeer (27,3%)

Dit zijn de thema's die prioriteit hebben bij het uitvoeren van maatregelen voor energiebesparing en duurzame energie.

A Hak Leidingbouw 2017 - CO₂-meter

FIGUUR 1: VERDELING CO₂-FOOTPRINT 2017 NAAR THEMA'S

Specificatie naar projecten

Van onze totale CO₂-uitstoot houdt circa 95% verband met de projecten. Dit betreft de CO₂-uitstoot van het wagenpark en het materieel dat op projecten wordt ingezet.

In 2017 hebben wij geen projecten met een gunningvoordeel voor de CO₂-Prestatieladder verkregen en er is ook geen lopend project met een gunningvoordeel.

Overig

Verbranding van biomassa vond niet plaats bij Leidingbouw in 2017. Er heeft geen broeikasgasverwijdering of compensatie plaatsgevonden in 2017. Er zijn geen noemenswaardige uitzonderingen te noemen op het GHG Protocol.

De emissie-inventaris van Leidingbouw is niet geverifieerd door Verifiërende Instelling.

Onafhankelijke interne controle

De kwaliteit van de emissieregistratie wordt jaarlijks verbeterd (indien mogelijk). Er is een onafhankelijke controle uitgevoerd op de emissie-inventaris, door Stichting Stimular. De aandachtspunten uit deze controle zijn verwerkt.

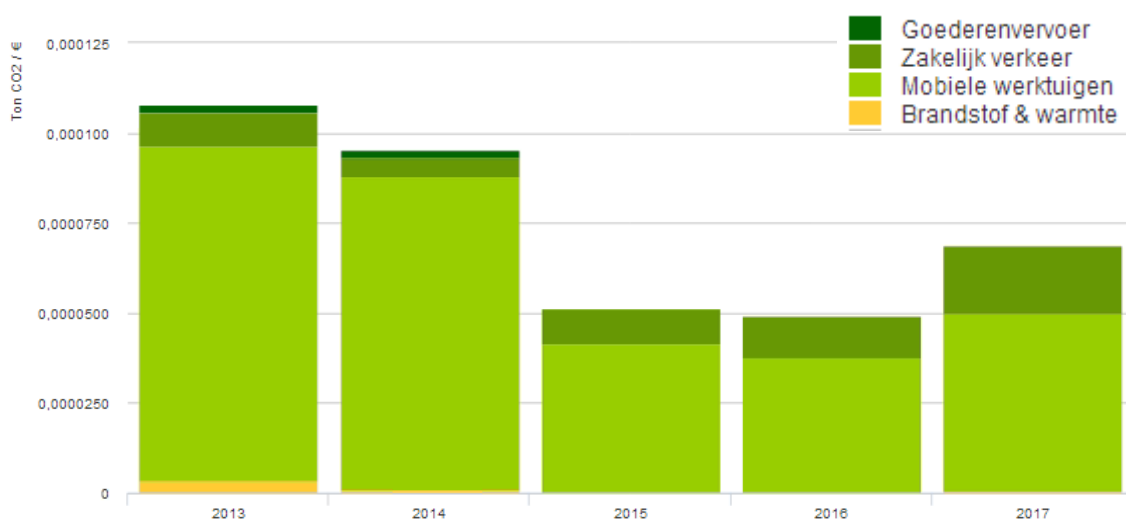
4 VERGELIJKING MET VORIG JAAR

Figuur 2 toont de CO₂-uitstoot per omzet in de jaren 2013 t/m 2017. Het referentiejaar voor onze CO₂-monitoring is 2014, maar we hebben ook in 2013 de Milieubarometer ingevuld.

Uit de grafiek blijkt dat de CO₂-uitstoot per omzet in 2017 t.o.v. 2016 is gestegen. Dit komt door diverse redenen:

- Door de overname van personeel van A. Hak infranet (regio west) en A.Hak Industrie Botlek is het aantal FTE's gestegen van 120 naar 178. Dit brengt meer zakelijk verkeer met zich mee. Omdat het overgenomen personeel niet standaard overnacht bij meer dan 100 kilometers, wordt door de nieuwe groep relatief veel kilometers gemaakt. De overname heeft er ook toe geleid dat er minder extern personeel wordt ingehuurd. Doordat de CO₂-uitstoot ten gevolge van het zakelijke verkeer van extern personeel niet in de milieubarometer is meegenomen, wordt de extra uitstoot door een stijging van eigen FTE's niet gecorrigeerd;
- Door kleinere projecten in vergelijking tot de jaren hiervoor hebben de leidinggevenden meerdere projecten onder zich. Er wordt getracht om deze projecten per leidinggevende geografisch zo te plannen dat dit met betrekking tot zakelijk verkeer tot een minimum wordt beperkt, maar de praktijk geeft aan dat er door de leidinggevenden hierdoor meer kilometers dan voorheen worden gemaakt;
- Ondanks een afname van de omzet van 11% t.o.v. 2016 is de CO₂-uitstoot gestegen. In 2017 is het aandeel leveranties van de totale omzet verminderd, waardoor het aandeel directe uitvoering is gestegen. In 2016 was het aandeel leverantie relatief hoog, omdat er enkele projecten in opdracht waren, waarbij de leverantie van de leiding(en) onderdeel van de opdracht uitmaakte;
- Voor mobiele werktuigen is het type werk bepalen voor de CO₂-uitstoot. De stijging wordt hier voor een deel aan opgehangen, maar is slecht middels getallen te onderbouwen.

Vanaf 2015 is de diesel betreffende de vrachtwagens niet meer meegenomen bij Leidingbouw. De vrachtwagens behoren vanaf 1-1-2015 bij A. Hak Materieel Exploitatie Veendam en niet bij Leidingbouw. Om deze reden heeft Leidingbouw ook geen reductiedoelstelling meer voor goederenvervoer.

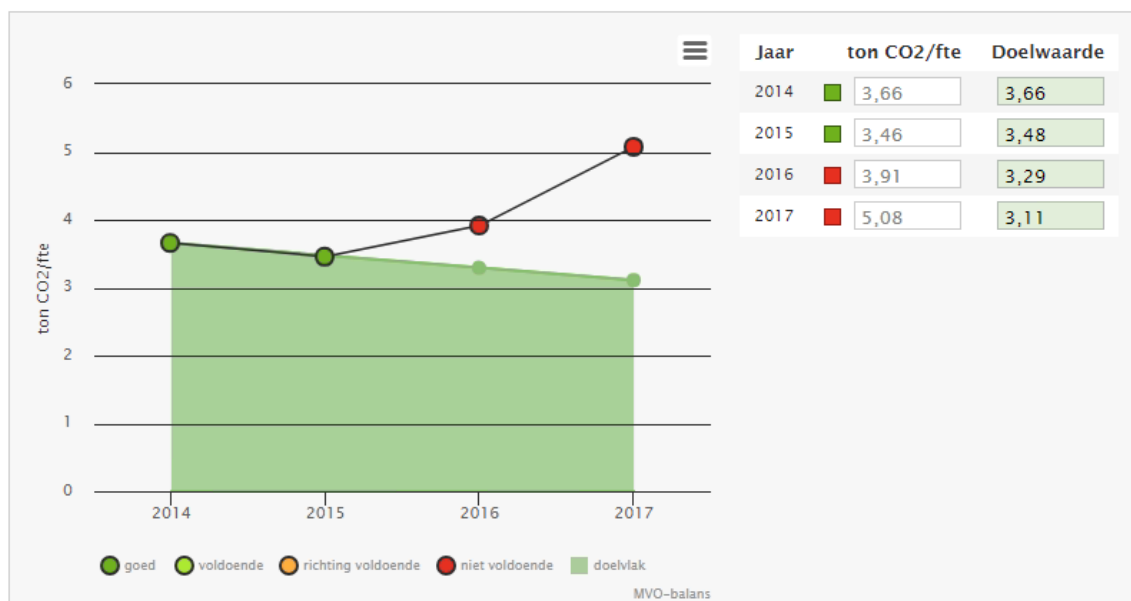
FIGUUR 2: CO₂-UITSTOOT PER OMZET IN 2013 T/M 2017

5 VOORTGANG REDUCTIEDOELEN (EIS 3.B.1)

Er zijn kwantitatieve doelen opgesteld met als doeljaar 2019. Deze doelen zijn gebaseerd op de uitkomsten van de Vervoersaudit, een analyse van de energieverbruikers en de actieplannen met reductiemaatregelen in het vervoer en materieel van A.Hak Leidingbouw. De maatregelen zijn benoemd in hoofdstuk 6.

De MVO-balans laat de vorderingen zien ten opzichte van de reductiedoelstellingen zien. De doelwaarden in de onderstaande grafieken zijn iets veranderd t.o.v. de voortgangsrapportages van de afgelopen jaren. Dat komt omdat er een kleine rekenfout is ontdekt en verbeterd. Deze rekenfout had geen invloed op de algemene ontwikkeling.

CO₂ zakelijk verkeer per medewerker (ton CO₂/fte)

Toelichting op de indicator

De CO₂-uitstoot van zakelijk verkeer wordt gevolgd per medewerker. Onze doelstelling voor zakelijk verkeer is 25% CO₂-reductie per medewerker in 2019 ten opzichte van 2014.

Onze ontwikkeling

In 2017 is de doelstelling niet gehaald. De CO₂-uitstoot van zakelijk verkeer per medewerker is gestegen. Dit komt door:

- De overname van personeel van A. Hak infranet (regio west) en A.Hak Industrie Botlek is het aantal FTE's gestegen van 120 in 2016 naar 178 in 2017. Dit brengt meer zakelijk verkeer met zich mee. Omdat het overgenomen personeel niet standaard overnacht bij meer dan 100 kilometers, wordt door de nieuwe groep relatief veel kilometers gemaakt. De overname heeft er ook toe geleid dat er minder extern personeel wordt ingehuurd. Doordat de CO₂ -uitstoot ten

- gevolge van het zakelijke verkeer van extern personeel niet in de Milieubarometer is meegenomen, wordt de extra uitstoot door een stijging van eigen FTE's niet gecorrigeerd;
- door kleinere projecten in vergelijking tot de jaren hiervoor hebben de leidinggevenden meerdere projecten onder zich. Er wordt getracht om deze projecten per leidinggevende geografisch zo te plannen dat dit met betrekking tot zakelijk verkeer tot een minimum wordt beperkt, maar de praktijk geeft aan dat er door de leidinggevenden hierdoor meer kilometers dan voorheen worden gemaakt;
 - de CO₂-uitstoot van zakelijk verkeer wordt mede bepaald door de locatie van de werken. Op dit moment is de CO₂-uitstoot van zakelijk verkeer gekoppeld aan FTE's, maar we zijn de mogelijkheid aan het bekijken om naast de verbruikte brandstof ook de gereden kilometers in beeld te krijgen. Op deze manier kunnen we jaarlijks een vergelijking maken van de CO₂-uitstoot van zakelijk verkeer per kilometer.

Ondanks de stijging van de CO₂-uitstoot van zakelijk verkeer in 2017 zal de maatregel om bij vervanging nieuwere en zuinigere auto's in te zetten effect hebben gehad. Dit is niet in getallen zichtbaar, maar elk jaar wordt 20- tot 25% van de auto's vervangen door zuinigere auto's. Zonder deze maatregel zou de CO₂-uitstoot van zakelijk verkeer nog hoger zijn geweest.

Het effect van het uitdragen van het "nieuwe rijden" aan de werknemers in 2017 middels een toolbox is op basis van de huidige info en getallen niet meetbaar. De factoren die bepalend zijn voor de CO₂-uitstoot zijn te divers.

Het initiatief om personeel met elkaar te laten meerijden is door de huidige kleine projecten moeilijker in te vullen. Door de kleinere werken moet personeel flexibeler kunnen worden ingezet, wat niet helpt om personeel met elkaar te laten meerijden.

Onze verwachting is dat de CO₂-uitstoot in 2018 weer zal dalen.

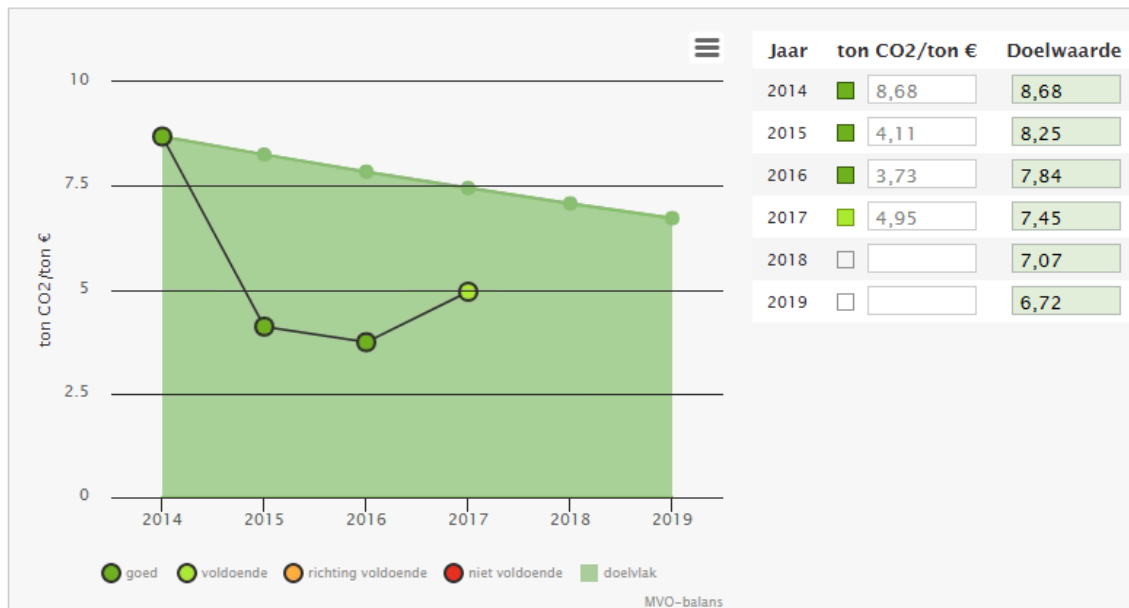
Naar verwachting zal het aantal FTE's in 2018 dalen evenals de omzet.

Aanvullende acties om de doelstelling te halen zijn niet beschikbaar. Mede door de huidige financiële situatie van A.Hak.

Ook gaan we de mogelijkheid bekijken om de meting van de CO₂-uitstoot van zakelijk verkeer te koppelen aan gereden kilometers en niet meer aan FTE's.

Hiermee hopen we dat de effecten van de maatregelen beter zichtbaar worden.

CO2 mobiele werktuigen per omzet (ton CO2/ton €)

Toelichting op de indicator

De CO₂-uitstoot van mobiele werktuigen wordt gevolgd per omzet. Onze doelstelling voor mobiele werktuigen is 25% CO₂-reductie per euro omzet in 2019 ten opzichte van 2014.

Onze ontwikkeling

In 2017 is de doelstelling gehaald. De CO₂-uitstoot van mobiele werktuigen per omzet is onder de doellijn. Er is wel een stijging t.o.v. 2016:

- Ondanks een afname van de omzet van 11% t.o.v. 2016 is de CO₂-uitstoot gestegen. In 2017 is het aandeel leveranties van de totale omzet verminderd, waardoor het aandeel directe uitvoering is gestegen. In 2016 was het aandeel leverantie relatief hoog, omdat er enkele projecten in opdracht waren, waarbij de leverantie van de leiding(en) onderdeel van de opdracht uitmaakte;
- Voor mobiele werktuigen is het type werk bepalen voor de CO₂-uitstoot. De stijging wordt hier voor een deel aan opgehangen, maar is slecht middels getallen te onderbouwen;

In 2017 is er opnieuw een campagne gevoerd (middels toolbox en nieuwsbrief) om de werknemers nog bewuster te maken van noodzaak tot het verminderen van CO₂ uitstoot. Het effect van deze maatregel is niet inzichtelijk te maken, omdat de factoren die bepalend zijn voor de CO₂-uitstoot te divers zijn.

Onze verwachting is dat de CO₂-uitstoot in 2018 zal dalen of gelijk blijven. De omzet in 2018 zal t.o.v. 2017 verder dalen. Lastig in deze prognose blijft wel dat het type project en percentage aan leveranties nu nog niet is in te schatten. We blijven afhankelijk van het aanbod op de markt, waarvan we op voorhand niet weten welk project we gaan uitvoeren. Omdat we onder de doelwaarde zitten zijn aanvullende acties niet noodzakelijk.

6 VOORTGANG IMPLEMENTATIE MAATREGELEN (EIS 3.B.1)

In onderstaande tabel zijn de maatregelen voor energiebesparing en duurzame energie in het wagenpark en de werktuigen van A. Hak Leidingbouw weergegeven. Deze maatregelen zijn vastgesteld in de Vervoersaudit die in 2016 is uitgevoerd.

	Maatregel	Planning	Wie	Voortgang
1	Kiezen voor personenwagens met energielabel A	2019	Directie in overleg met wagenparkbeheerder	Op dit moment wordt bij vervanging een keuze gemaakt uit energielabel A of B wagens, mits dit past in het gebruik van de wagen. Een keuze uit alleen energielabel A auto's is te beperkt, omdat deze veelal niet aansluiten op het gebruik van de auto's. Dat geldt ook voor elektrische auto's. Maatregel zal in 2019 opnieuw tegen het licht worden gehouden. Aanpassing wordt bepaald door het aanbod aan nieuwe auto's die op de markt komen.
2	Kiezen voor busjes op groen gas	nvt	Directie in overleg met wagenparkbeheerder	Hak Leidingbouw beschikt over weinig tot geen busjes, waardoor hierop geen actie is genomen
3	Monitoren en terugkoppelen van brandstofverbruik	2019	Directie in overleg met wagenparkbeheerder	In verband met de moeilijke financiële situatie binnen A.Hak is dit punt voor 2018 op een hold gezet. Er is geen geld voor de middelen om dit punt op te pakken.
4	Medewerkers over Het Nieuwe Rijden informeren	Afgerond	QHSE afdeling	Direct na de bouwvakantie van 2017 zijn alle medewerkers middels een verplichte toolbox geïnformeerd over het "nieuwe rijden" – Actie afgerond – In 2018 beoordelen of er nog een vervolg op het "nieuwe rijden" moet worden gemaakt.
5	Banden op spanning houden (onderdeel van maatregel 4)	Afgerond	QHSE afdeling	Zie punt 4.
6	Meer elektrische oplaadpunten realiseren	Hold	Directie iom A.Hak Vastgoed	Op dit moment zien we geen stijging van het aantal elektrische auto's binnen Leidingbouw. Door de aard van onze werkzaamheden is elektrisch rijden veelal niet geschikt. Er worden veel kilometers gereden en de meeste elektrische auto's zijn daar niet geschikt voor. Vanuit Leidingbouw voorlopig op een hold. De verwachting is dat er over 2 tot 3 jaar meer aanbod komt aan elektrische auto's met de hogere radius, waardoor elektrisch rijden

				geschikter voor ons werk wordt. Voor het realiseren van meer oplaadpunten wordt door MET in Tricht al gekeken naar de mogelijke uitbreiding voor meer stroom.
7	Kiezen voor schoner en zuiniger materieel	2018/ 2019 Eind 2018 / begin 2019	Materieeldienst QHSE afdeling/uitvoering	Door een veranderde markt en een financieel slechte situatie binnen Hak wordt er weinig materieel vervangen. Bij materieel dat wel moet worden vervangen wordt schoner en zuiniger meegenomen bij de inkoop. Is een lopende actie. Er is een actie geadresseerd om de mogelijkheden voor het verminderen van het verbruik van aggregaten en pompenbronneerpompen te gaan onderzoeken
8	Stimuleer zuinig gebruik materieel	Afgerond 2018	QHSE afdeling	Direct na de bouwvakantie van 2017 zijn alle medewerkers middels een verplichte toolbox geïnformeerd over de noodzaak om zuiniger om te gaan met het verbruik in relatie tot materieel. – Actie afgerond – In 2018 beoordelen of er nog een vervolg op het “stimuleer zuinig gebruik materieel” moet worden gemaakt.
9	Bedrijfswagenregeling en personeelsreglement hervormen	Eind 2018/begin 2019	HR afdeling	Door vertrek van diverse medewerkers op de HR afdeling heeft deze actie vertraging opgelopen. Schuift op naar eind 2018-begin 2019

7 K R U I S T A B E L I S O 1 4 0 6 4

Kruistabel ISO 14064-1 §7.3.1 en Voortgangsrapport CO₂-Prestatieladder Leidingbouw

ISO14064-1 § 7.3		Hst. Voortgangsrapport
a	Beschrijving van de rapporterende organisatie	2
b	Verantwoordelijke persoon	6
c	Verslagperiode	1
d	Documentatie van de organisatiegrenzen	2
e	Directe CO ₂ emissies	3
f	Beschrijving CO ₂ -emissies van verbranding van biomassa	3
g	Reducties of verwijdering van CO ₂ -emissies	3
h	Uitsluitingen GHG-bronnen	3
i	Indirecte emissies	3
j	Basisjaar en referentiejaar	1
k	Wijzigingen in basisjaar en overige historische data	3
l	Kwantificeringsmethoden en toelichting op de keuze	3
m	Toelichting van veranderingen van kwantificeringsmethoden welke voorafgaand gebruikt zijn	3
n	Referentie/documentatie emissiefactoren en verwijderingsfactoren	3
o	Beschrijving van invloed van onzekerheden met betrekking tot de nauwkeurigheid van emissie- en verwijderingsdata.	3
p	Verklaring van overeenstemming met ISO 14064-1	1
q	Statement met betrekking tot de verificatie van de emissie-inventaris, inclusief vermelding van de mate van zekerheid.	3